

MASARYKOVA UNIVERZITA
FAKULTA SOCIÁLNYCH ŠTÚDIÍ KATEDRA POLITOLÓGIE

**Klasifikácia Ruska ako teroristického štátu na základe únosov
ukrajinských detí**

Terorizmus

VIKTÓRIA HIPŠOVÁ, 549370
POLITOLÓGIA, BEZPEČNOSTNÉ A STRATEGICKÉ ŠTÚDIÁ 2025, BRNO

Úvod

Po ruskej invázii Ukrajiny 24. februára 2022 ukrajinské úrady oznámili únos tisícok ukrajinských detí z okupovaných území a ich presun do Ruskej federácie (Aydingün, Morkva, Aydingün 2025). V roku 2023 vydal Medzinárodný trestný súd zatykače na V. Putina a M. Lvovu-Belovu za nezákonnú deportáciu detí, ktorú kvalifikoval ako vojnový zločin (International Criminal Court 2023). Hoci akademická literatúra tieto činy prevažne analyzuje ako vojnové zločiny alebo genocídu, ich možné zaradenie do rámca štátneho terorizmu zostáva nedostatočne preskúmané.

Táto práca aplikuje Claridgeho model štátneho terorizmu (1996) na empirickú realitu prostredníctvom metódy zhody s cieľom odpovedať na výskumné otázky: Splňuje systematické unášanie ukrajinských detí Ruskom kritériá štátneho terorizmu a do akej miery empirické zistenia zodpovedajú Claridgeovmu teoretickému rámcu.

Konceptualizácia a operacionalizácia

Táto štúdia aplikuje Claridgeovu (1996) definíciu terorizmu, ktorá konceptualizuje terorizmus ako: *„Terorizmus je systematická hrozba alebo použitie násilia, či už v prospech alebo v opozícii voči zavedenej autorite, s úmyslom odovzdať politické posolstvo skupine väčšej ako je skupina obetí vyvolaním strachu a tým zmenou správania väčšej skupiny. Bud' obeť, alebo páchatel', alebo obaja, budú konať mimo vojenského kontextu; obaja nikdy nebudú konať vo vojenskom kontexte.“* Štátny terorizmus odlišuje od neštátneho terorizmu tým, že takéto činy páchajú štátne orgány alebo sú s nimi priamo spojené (Claridge 1996).

Claridge (1996) identifikuje sedem definujúcich kritérií štátneho terorizmu: systematické konanie; skutočné alebo potenciálne násilie; politický účel; spáchanie činu štátnymi úradníkmi alebo agentmi s využitím štátnych zdrojov; úmysel vyvolať strach; úmysel odovzdať posolstvo nad rámec bezprostredných obetí; a zameranie sa na neozbrojené obeť. Pomocou metódy zhody práca hodnotí, či ruská násilná deportácia ukrajinských detí spĺňa tieto kritériá, a to skúmaním dôkazov o koordinovanom štátnom plánovaní a opakovaní, donucovacích a násilných praktikách, politických cieľoch, priamom zapojení štátnych inštitúcií a úradníkov, spoločenských účinkoch vyvolávajúcich strach, komunikačnom vplyve na širšiu populáciu a zameraní sa na bezbranné civilné deti.

Empirická časť

Od začiatku vojny Rusko systematicky deportuje, prevychováva a násilne adoptuje ukrajinské deti ako súčasť štátnej politiky (Raymond a kol. 2024). V roku 2023 vydal Medzinárodný trestný súd zatykače na V. Putina a M. Lvovu-Belovu za vojnové zločiny nezákonnej deportácie a presunu ukrajinských detí z okupovaných území prinajmenšom od 24. februára 2022 (Jackson 2023). Tieto praktiky siahajú až do ruskej okupácie Krymu a Donbasu v roku 2014 (Aydingün, Morkva, Aydingün 2025). Parlamentné zhromaždenie Rady Európy (2023) zdokumentovalo systematickú „rusifikáciu“ prostredníctvom prevýchovy, propagandy a obmedzovania ukrajinského jazyka a identity. Skupina amerických senátorov vyzvala na to, aby bolo Rusko označené za štát sponzorujúci terorizmus kvôli únosom ukrajinských detí, čo je postoj, ktorý politicky podporuje aj Európsky parlament napriek tomu, že nemá formálnu právomoc takéto označenie vydať (Európsky parlament 2022, Kight 2025).

Deti boli unesené z detských domovov, z bojiska po smrti svojich rodičov alebo pod nátlakom priamo zo svojich rodín. Rusko požiadavky na vrátenie ukrajinských detí odmietlo (Kumar 2025). Presné číslo

násilne deportovaných ľudí nie je potvrdené. Ukrajina potvrdila 19 546 prípadov (Ministry of Reintegration 2022), zatiaľ čo Yale Humanitarian Research Lab (HRL) odhaduje 35 000 prípadov. Yale HRL (2025) identifikoval 314 detí z Ukrajiny, ktoré boli zaradené do ruského systematického programu nútenej adopcie a osvojenia, z ktorých bolo minimálne 67 neutralizovaných ako ruských občanov. Násilne deportované deti sú v databázach prezentované ako ruskí občania a o ich ukrajinskom pôvode sa nikde nepíše. Tak isto evidoval 210 zariadení, kde boli deti deportované, z ktorých je minimálne polovica riadená ruskou vládou. Rusko prevádzkuje potenciálne bezprecedentný systém rozsiahlej prevýchovy, vojenského výcviku a ubytovacích zariadení, ktoré sú schopné po dlhú dobu ubytovať desaťtisíce detí z Ukrajiny.

Použitie ruských vzdušných síl a lietadiel pod prezidentskou autoritou demonštruje priame zapojenie štátu do logistiky deportácií detí. Maria Lvova-Belova uľahčovala prevozy a v niektorých prípadoch deti na letoch osobne sprevádzala (Raymond a kol. 2024). Adopčné webové stránky prevádzkované tzv. LER verejne uvádzali unesené ukrajinské deti na umiestnenie do ruských rodín (Raymond a Howarth 2025). Súbežne Rusko v roku 2022 prijalo novú legislatívu na uľahčenie integrácie, prevýchovy a asimilácie ukrajinských detí z tzv. LER a DER (Umland 2024). Prezidentský dekrét z roku 2024 ďalej umožnil všetkým deťom z Ukrajiny získať ruské občianstvo v rámci zjednodušeného postupu, čím sa rozšírili predchádzajúce pravidlá platné pre deti z DER a LER (Raymond a kol. 2024).

Spoločenský dopad únosov

Martha Crenshaw (1999) tvrdí, že politická účinnosť terorizmu je do veľkej miery determinovaná psychologickými účinkami násillia na publikum. Strach a pôsobenie na spoločnosť je jedným z hlavných atribútov terorizmu. Pre potvrdenie našej hypotézy označujúcej Rusko za teroristický štát musí byť splnený predpoklad psychologického pôsobenia a strachu v spoločnosti.

Zdroje, ktoré by systematicky popisovali spoločenský dopad násilných deportácií, sú vzhľadom na prebiehajúci konflikt obmedzené. Dostupné štúdie a rozhovory však dokumentujú preventívne správanie, spoluprácu pod hrozbou a dlhodobú neistotu medzi ukrajinskými občanmi, čo indikuje prítomnosť strachu v spoločnosti. Po začiatku ruskej invázie vznikli v Chersone, okupovanom deväť mesiacov, neformálne siete úkrytov pre deti; v miestnej nemocnici boli u 11 opustených detí sfalšované diagnózy, aby sa zabránilo ich presunu do detského domova a následnej deportácii (Aubenas 2023). Podľa korešpondentky ukrajinského rádia Hromadske rodičia skrývali deti v pivniciach, aby ich ochránili pred násilným odsunom (Zinčenko 2023). V okupovaných oblastiach ruské orgány nútia rodičov prijímať ruské pasy pod hrozbou straty opatrovnictva a deportácie detí (Mykhailenko 2025). Zjednodušená zmena občianstva zároveň výrazne sťažuje identifikáciu a lokalizáciu deportovaných detí, čo udržiava rodičov aj štátne inštitúcie v stave trvalej neistoty.

Predpoklad, že únosy detí Ruskom vyvolávajú v ukrajinskej spoločnosti strach, možno podporiť komparatívnou logikou. Od roku 2014 teroristická skupina Boko Haram uniesla približne 1 700 detí a vykonala 17 masových únosov zo škôl (Amnesty International 2024). Hoci je Boko Haram nešťátnym aktérom, jeho stratégia demonštruje, ako násillie páchané na deťoch funguje ako silný mechanizmus vyvolávajúci strach. Výskum ukazuje, že začlenenie detí a žien výrazne zintenzívňuje psychologický tlak na spoločnosť (Amusan, Ejoke 2017). Masové únosy v školách viedli k rozsiahlemu strachu, traume a úzkosti medzi študentmi a učiteľmi vrátane nočných môr a dlhodobého psychického utrpenia (Ribah, Targba 2023). Dlhodobá kampaň únosov a násillia zo strany Boko Haram vyvolala v celej spoločnosti všeobecný pocit neistoty, frustrácie a strachu (Amusan, Ejoke 2017). Vzhľadom na zdokumentované

spoločenské dôsledky takýchto praktík je možné predpokladať, že podobné vzorce strachu a neistoty sa objavujú aj v ukrajinskej spoločnosti v reakcii na systematické únosy detí Ruskom.

Metóda zhody

1. Je systematický

Čísla násilne deportovaných detí ukazujú veľkosť rozsahu deportácií, je to ale konzistentnosť metód a opakovanie postupov, ktoré poukazujú skôr na systematizáciu ako na izolované excesy. Dostupné svedectvá vrátených detí indikujú opakujúci sa vzorec násilných deportácií a potvrdzujú predpoklad opakovanej a plánovanej činnosti. Darie Borysenko žila v meste, ktoré bolo pod ruskou okupáciou, keď jej rodičom ponúkli „tábor“ v Rusku. Počas jej pobytu v Rusku bolo jej mesto oslobodené, ale rodičia ju nedokázali získať späť. Yevhenovi rodičia nemali inú možnosť, ako poslať svojich synov čo najďalej od ostreľovania. Pobyt v tábore sa neustále predlžoval a rodičia pochopili, že ich deti boli ukradnuté. (Múzeum civilných hlasov 2024). V lete 2022 bola Ksenia Koldin a jej brat deportovaní do Ruska, kde boli držaní 9 mesiacov (Haney 2024).

Svedectvá a dôkazy predložené v empirickej časti preukazujú, že deportácie nie sú ad hoc reakciami na podmienky na bojisku, ale predstavujú organizovanú a rutinnú prax zakotvenú v štátnych štruktúrach. Prítomnosť centralizovanej logistiky, legislatívnej adaptácie a priameho zapojenia vysokých politických predstaviteľov naznačuje skôr úmyselné plánovanie a hierarchickú koordináciu než izolované pochybenie. Opakované svedectvá ďalej odhaľujú štandardizované metódy presúvania, dlhodobého zadržiavania a inštitucionálneho spracovania, čo poukazuje na procedurálnu pravidelnosť v priebehu času. V Claridgeovom rámci (1996) je takéto opakovanie, byrokratické zakotvenie a autorizácia na úrovni politiky určujúcimi ukazovateľmi systematického násillia, ktoré odlišujú štátny terorizmus od sporadických alebo oportunistických vojnových zločinov. Konvergencia týchto prvkov podporuje záver, že deportácie fungujú ako trvalý nástroj štátnej politiky.

2. Je skutočne, alebo potencionálne násilný

Násillie zohráva ústrednú úlohu v ruských únosoch. Deti sú často unášané pod hrozbou fyzického násillia alebo skutočným použitím násillia. Tieto násilné činy sa často vykonávajú v prítomnosti svedkov, aby sa šírila atmosféra strachu a zastrasovania. Osobitnú pozornosť si tu zasluhuje úloha ozbrojených skupín, ktoré nielen vykonávajú únosy, ale aj organizujú logistiku a prepravu unesených detí (ComeHome Association 2024). Ukrajinské deti v ruských táborech na Kryme boli umiestnené do izolácie ako trest za činy, ako je počúvanie ukrajinskej hymny alebo odstraňovanie ruských vlajok. Indoktrinácia a militarizácia detí môže predstavovať psychické mučenie vzhľadom na jej výslovný cieľ transformovať národnú identitu detí z ukrajinskej na ruskú (Global Rights Compliance 2025). Výskum organizácie Save Ukraine uviedol, že približne 55 % opýtaných detí uviedlo, že zažilo indoktrináciu, 10 % uviedlo, že bolo vystavených mučeniu alebo inému krutému zaobchádzaniu, a 6 % uviedlo sexuálne násillie (Save Ukraine). Správa Yale HLR (2025) dokumentuje prípady psychického a fyzického zneužívania, ktorým boli vystavené násillne presídlené deti. Mnohé z nich boli odvezené v noci, čo v nich vyvolalo pocit únosu.

Claridge (1996) v jeho definícii terorizmu zahŕňa systematickú hrozbu, alebo užitie násillia. Vyššie uvedené dôkazy explicitne popisujú násillie vykonávané Ruskou federáciou a potvrdzujú druhú dimenziu Claridgeho modelu (1996). Násillie sa používa zámerne ako nástroj na dosiahnutie cieľa, nie

ako náhodný alebo nevyhnutný vedľajší účinok. Násilie je plánované, účelové a slúži strategickému cieľu.

3. Je politický

Po deportácii sú deti vystavené propagande zameranej na lojalitu k Rusku, re-edukácii a vojenskému výcviku, ktorých cieľom je násilná asimilácia a deštrukcia ukrajinskej národnej identity v prospech ruských geopolitických záujmov (Regional Center for Human Rights 2024). Deportované deti sú zapájané do polovojenských organizácií ako „Yunarmiya“, „Movement of the First“ a „Eagles of Russia“, kde prechádzajú ideologickou indoktrináciou a výcvikom v streľbe, taktike a ovládaní dronov, s cieľom pripraviť ich na boj proti vlastnej krajine ako budúcich príslušníkov ruských ozbrojených síl (Collaborative on Global Children's Issues 2025). Ruská politika systematicky prepája deportácie, asimiláciu a politickú indoktrináciu do dlhodobej stratégie zameranej na oslabenie ukrajinskej štátnosti prostredníctvom vytvárania lojálnych občanov, budúcich voličov a nositeľov režimových hodnôt. Ústredným prvkom tohto procesu je konštrukcia jednotného obrazu nepriateľa – Ukrajiny a „nepriateľského Západu“ – pričom deti ako skupina najviac náchylná na socializáciu zabezpečujú trvalý politický efekt tohto postupu (Lysiansky, Denisova, Yastrebova 2025).

Drvivá väčšina definícií terorizmu zahŕňa politické ciele aktérov (UNODC, Ministerstvo vnútra ČR 2021, FBI 2025) Vyššie opísané praktiky dokazujú, že deportácia ukrajinských detí sa neobmedzuje len na fyzické presídlenie, ale je súčasťou širšej politickej stratégie. Prostredníctvom nútenej asimilácie, ideologickej indoktrinácie a militarizácie sa násilie rozširuje do sféry politickej socializácie. Cieľom nie je len kontrola územia, ale aj preformulovanie politickej identity budúcej generácie prostredníctvom oslabenia ukrajinského národného vedomia a jeho nahradenia lojalitou k ruskému štátu. Zapojenie detí do štátom podporovaných polovojenských organizácií, vnucovanie jednotného naratívu o nepriateľovi a normalizácia vojenských hodnôt naznačujú, že tieto praktiky sú orientované na dlhodobé geopolitické ciele. Zameriavajú sa na deti ako na skupinu najviac náchylnú na formovanie identity, táto politika sa snaží zabezpečiť trvalé politické účinky, ktoré presahujú rámec súčasného konfliktu. Násilie nie je samoučelné, ale je prostriedkom na dosiahnutie strategických politických cieľov prostredníctvom nútenej transformácie identity, lojality a budúceho politického správania. To zosúladzuje deportáciu a indoktrináciu detí so základnou definíciou terorizmu ako politicky motivovaného násillia.

4. Je páchaný štátnymi činiteľmi alebo zástupcami, ktorí disponujú štátnymi zdrojmi

Ako bolo preukázané v empirickej časti, deportácia ukrajinských detí je podporená špeciálnym legislatívnym rámcom a koordinovanou logistickou infraštruktúrou (Umland 2024, Raymond a kol. 2024). To potvrdzuje, že táto prax nie je náhodná ani decentralizovaná, ale je výsledkom zámernej štátnej politiky. Vladimir Putin od začiatku invázie vykoná priamu veliteľskú zodpovednosť za ruský program núteného osvojenia a pestúnskej starostlivosti. Maria Lvova-Belova fungovala ako výkonná realizátorka programu a politicky aj logisticky vykonávala Putinov strategický zámer. Putin osobne odstránil právne prekážky adopcie ukrajinských detí v Rusku a dohliadal na štátne inštitúcie, vrátane armády, bezpečnostných služieb a ministerstva školstva, zodpovedné za deportáciu detí. Prostredníctvom prezidentských dekrétov a legislatívy presadenej v Štátnej dume, Putin zabezpečil právny a politický rámec potrebný na fungovanie programu. Strana Jednotné Rusko sa podieľa na presídľovaní detí z okupovaných oblastí Ukrajiny a spolupracuje s ruskými federálnymi a okupačnými úradníkmi. Pod vedením ministra Sergeja Kravcova ruské ministerstvo školstva riadilo a uľahčovalo umiestňovanie ukrajinských detí do náhradných rodín, dohliadalo na ich prevýchovu a inštitucionálne ubytovanie a spravovalo databázy umiestňovania detí a súvisiace webové stránky. Spolu s Vladimírom

Putinom, Mariou Lvovou-Belovou a vysokými ruskými a okupačnými úradníkmi boli kroky ministerstva kľúčové pre implementáciu a systematizáciu štátneho programu nútených adopcií a pestúnskej starostlivosti prostredníctvom právnych a administratívnych opatrení.

(Raymond a kol. 2024). Rusko využilo aj zdravotníckych pracovníkov na vykonanie a legitimizáciu únosov detí z Ukrajiny. Psychológovia vydávali potrebné dokumenty na presun detí do Ruska pod zámienkou lekárskej rehabilitácie a uľahčili nelegálne umiestňovanie ukrajinských detí do ruských rodín (Farrenkopf a kol. 2025).

Konvergencia prezidentských dekrétov, legislatívnych opatrení, straníckej kontroly nad procesom tvorby zákonov, medzirezortnej koordinácie a mobilizácie civilných sektorov, ako je školstvo a zdravotníctvo, naznačuje vysoký stupeň centralizácie a vertikálnej integrácie. Zapojenie aktérov naprieč politickou, administratívnou, bezpečnostnou, vzdelávacou a lekárskou oblasťou ukazuje, že táto prax bola rutinizovaná prostredníctvom bežných štátnych inštitúcií a normalizovaná v rámci byrokratických postupov. Podľa Claridgeovho rámca (1996) je zapojenie štátu hlavným definičným bodom štátneho terorizmu. Existencia priamej veliteľskej zodpovednosti na najvyššej úrovni štátu potvrdzuje, že deportácie fungujú ako úmyselná a koordinovaná štátna politika v súlade s kritériom štátneho terorizmu.

5. Má za cieľ vyvolať strach

V rámci Claridgeovho rámca (1996) možno úmysel vyvolať strach odvodiť z výberu cieľov a metód, ak sú tieto svojou povahou cieleňé na vyvolanie psychického teroru nad rámec bezprostredného fyzického ublíženia. Takýto úmysel možno ho stanoviť, ak je strach predvídateľným a funkčným dôsledkom použitého násillia.

Únos detí predstavuje formu násillia, ktorá štruktúralne vyvoláva strach. Deti predstavujú jedinečnú zraniteľnú skupinu civilistov a ublíženie namierené proti nim predvídateľne vyvoláva akútnu úzkosť, bezmocnosť a anticipačný strach medzi rodinami a komunitami (Auschwitz Institute for the Prevention of Genocide and Mass Atrocities 2023). Ako bolo uvedené vyššie, použitie sily, podvodu a neistoty, v kombinácii s utajovaním miesta pobytu detí, tento účinok ešte zintenzívňuje. Systematický charakter týchto praktík naznačuje, že strach nie je náhodným vedľajším produktom vojenských operácií, ale zámernou súčasťou donucovacej stratégie. Opakovanie únosov, ich viditeľnosť a dlhotrvajúca neistota ohľadom osudu unesených detí poukazujú na úmyselné využívanie strachu ako prostriedku sociálnej kontroly. Podľa Claridgeovej koncepcie (1996) sú tieto charakteristiky v súlade so zámerom vyvolať strach, čím spľňajú jedno zo základných kritérií spojených s teroristickým násillím zo strany štátnych aktérov.

6. Má za cieľ odovzdať posolstvo širšej skupine ako bezprostrednej obeť (obetiám)

V Claridgeovej koncepcii štátneho terorizmu (1996) násillie funguje nielen ako prostriedok na ublíženie priamym obetiam, ale aj ako komunikačný akt zameraný na širšie publikum.

Empirické dôkazy uvedené vyššie demonštrujú účinky, ktoré sú v súlade s touto logikou. Únosy a deportácie detí vedú k preventívnemu správaniu (skrývanie detí, falšovanie zdravotných záznamov), vynútenému súhlasu (prijatie ruských pasov) a pretrvávajúcej neistote ohľadom osudu unesených maloletých. Tieto reakcie presahujú rámec bezprostredných obetí a ovplyvňujú rodičov, opatrovateľov, zdravotný personál a celé miestne komunity. V tomto zmysle fungujú únosy detí ako odkaz širšej civilnej populácii na okupovaných územiach: odpor so sebou nesie riziko straty detí, zatiaľ čo poslušnosť môže zmierniť bezprostrednú ujmu. Táto prax tak komunikuje všeobecnú hrozbu, ktorá

mení sociálne správanie bez toho, aby vyžadovala neustále priame násilie voči všetkým členom populácie. Spoločenské reakcie pozorované na Ukrajine úzko zodpovedajú očakávaným výsledkom teroristického násillia, a to šíreniu strachu a anticipačnej poslušnosti. To podporuje klasifikáciu únosov ako nástroja štátneho terorizmu, a nie iba ako súboru izolovaných vojnových zločinov.

7. Obet' (obete) nebude v čase incidentu ozbrojená a pripravená na útok

Obete ruských únosov sú neozbrojení civilisti - deti, ktoré sa nezúčastňujú na bojových operáciách a sú chránenými osobami podľa medzinárodného humanitárneho práva (United Nations 1989).

Deti sú unášané zo škôl, domovov alebo z ulíc. Sú nútené nastúpiť do vozidiel, ktoré ich odvezú na neznáme miesta. Nútené deportácie často vykonávajú ozbrojené skupiny, ktoré sú buď priamo podporované štátnymi aktérmi, alebo s nimi úzko spolupracujú. Ďalšou bežnou metódou je podvod. Ide o lákanie detí a ich rodín falošnými sľubmi, ako je perspektíva lepších životných podmienok alebo vzdelávacích príležitostí. V niektorých prípadoch sa na zakrytie únosu a sťaženie stíhania ukrajinskými orgánmi používajú aj falošné dokumenty a identity (ComeHome Association 2024). Dôkazy potvrdzujú poslednú dimenziu Claridgeho modelu (1996).

Záver

Dôkazy a zistenia, ktoré boli aplikované do Claridgeho modelu (1996) sa vzájomne posilňujú a vytvárajú kumulatívny efekt. Systematickosť násilných deportácií je prepojená so štátnymi zdrojmi a riadením, násilie a hrozba násillia pôsobia na strach v spoločnosti a politický cieľ vysiela ukrajinskej spoločnosti jasné posolstvo. Násilná deportácia neslúži len na presídlenie, ale cieľi na vymazanie ukrajinskej identity a cielenie na deti vyvoláva neistotu a strach v spoločnosti. Na základe kumulatívnej analýzy dôkazov ruská násilná deportácia ukrajinských detí naplňa kritéria Claridgeho modelu (1996) a preto je možné analyzovaný prípad klasifikovať ako štátny terorizmus. Klasifikácia nevyklučuje označenie činov za vojnové zločiny, či genocídu, ale pridáva činom nový rozmer a možnosť nových sankcií voči Ruskej federácii.

Zdroje

- Auschwitz Institute for the Prevention of Genocide and Mass Atrocities. 2023. "AIPR Observes the International Day of the Victims of Enforced Disappearances | the Auschwitz Institute." [Auschwitzinstitute.org](https://www.auschwitzinstitute.org/news/aipr-observes-the-international-day-of-the-victims-of-enforced-disappearances). 2023.
<https://www.auschwitzinstitute.org/news/aipr-observes-the-international-day-of-the-victims-of-enforced-disappearances>.
- Amnesty International. 2024. "Nigeria: Decade after Boko Haram Attack on Chibok, 82 Girls Still in Captivity." Amnesty International. April 14, 2024.
<https://www.amnesty.org/en/latest/news/2024/04/nigeria-decade-after-boko-haramattack-on-chibok-82-girls-still-in-captivity/>.
- Amusan, Lere, and Ufuoma Patience Ejoke. 2017. "The Psychological Trauma Inflicted by Boko Haram Insurgency in the North Eastern Nigeria." *Aggression and Violent Behavior* 36 (September): 52–59. <https://doi.org/10.1016/j.avb.2017.07.001>.
- Aubenas, Florence. 2023. "War in Ukraine: Kherson, the City of Hidden Children." *Le Monde.fr*. Le Monde. May 15, 2023.
https://www.lemonde.fr/en/international/article/2023/05/15/war-in-ukraine-khersonthe-city-of-hidden-children_6026686_4.html.
- Aydingün, Ayşegül, Valeriy Morkva, and İsmail Aydingün. 2025. "Beyond Genocide, Ethnocide and Identicide: Russia's 'Strategic Imperial Demographic Policy' of Russifying Ukrainian Children." *Nations and Nationalism*, August.
<https://doi.org/10.1111/nana.70011>.
- Claridge, David. 1996. "State Terrorism? Applying a Definitional Model." *Terrorism and Political Violence* 8 (3): 47–63. <https://doi.org/10.1080/09546559608427363>.
- Collaborative on Global Children's Issues. 2025. "Russia Is Turning Abducted Ukrainian Children into Soldiers." *Georgetown.edu*. 2025.
<https://globalchildren.georgetown.edu/posts/russia-is-turning-abducted-ukrainianchildren-into-soldiers>.
- ComeHome Association. 2024. "The Abduction of Ukrainian Children to Russia: An InDepth Analysis." *ComeHome Network*. July 14, 2024. <https://comehome.network/en/the-abduction-of-ukrainian-children-to-russia-an-indepth-analysis/>

Council of Europe . 2023. “The Forcible Transfer and ‘Russification’ of Ukrainian Children Shows Evidence of Genocide, Says PACE - Portal - Www.coe.int.” Portal. 2023. <https://www.coe.int/en/web/portal/-/the-forcible-transfer-and-russification-ofukrainian-children-shows-evidence-of-genocide-says-pace>.

Crenshaw, Martha. 1999. *The Psychology of Political Terrorism*.

Dickinson, Peter. 2024. “US House Resolution: Russian Abduction of Ukrainian Children Is Genocide.” Atlantic Council. April 18, 2024. <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/ukrainealert/us-house-resolution-russianabduction-of-ukrainian-children-is-genocide/>.

EPIC. 2025. “What Happens to a Kid Abducted by Russia? Survivors and Detention Camp Maps Reveal a System of Indoctrination - Friends of Europe.” Friends of Europe. July 11, 2025. <https://www.friendsofeurope.org/insights/what-happens-to-a-kid-abductedby-russia-survivors-and-detention-camp-maps-reveal-a-system-of-indoctrination/>.

European Parliament. 2022. “European Parliament Declares Russia to Be a State Sponsor of Terrorism | News | European Parliament.” Europa.eu. 2022. <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20221118IPR55707/europeanparliament-declares-russia-to-be-a-state-sponsor-of-terrorism>.

European Parliament. 2025. “Russia’s War on Ukraine: Forcibly Displaced Ukrainian Children | Think Tank | European Parliament.” Www.europarl.europa.eu. 2025. [https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_BRI\(2023\)747093](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_BRI(2023)747093).

Farrenkopf, Paige, Uliana Poltavets, Caitlin Howarth, Nathaniel A Raymond, and Danielle N Poole. 2025. “Russia’s Health Workers Complicit in Abducting Ukraine’s Children.” *The Lancet*, December. [https://doi.org/10.1016/s0140-6736\(25\)02388-8](https://doi.org/10.1016/s0140-6736(25)02388-8).

FBI. 2025. “Terrorism.” Federal Bureau of Investigation. 2025. <https://www.fbi.gov/investigate/terrorism>.

Fedosiuk, Tetiana. 2023. “The Stolen Children How Russia Attempts to Kidnap Ukraine’s Future.” https://icds.ee/wpcontent/uploads/dlm_uploads/2023/02/ICDS_Analysis_The_Stolen_Children_Tetiana_Fedosiuk_February_2023.pdf.

Global Rights Compliance. 2025. "Rewriting Childhood: The Russification of Ukrainian Children." Globalrightscompliance.org. 2025.

<https://globalrightscompliance.org/rewriting-childhood-the-russification-of-ukrainianchildren/>.

Haney, Taylor. 2024. "Taken by Russia, Then Rescued, Young Ukrainians Speak Out." NPR. February 8, 2024. <https://www.npr.org/2024/02/08/1228453066/taken-by-russia-thenrescued-young-ukrainians-speak-out>.

International Criminal Court. 2023. "Situation in Ukraine: ICC Judges Issue Arrest Warrants against Vladimir Vladimirovich Putin and Maria Alekseyevna Lvova-Belova." International Criminal Court. March 17, 2023. <https://www.icc-cpi.int/news/situationukraine-icc-judges-issue-arrest-warrants-against-vladimir-vladimirovich-putin-and>.

Jackson, Miles. 2023. "The ICC Arrest Warrants against Vladimir Putin and Maria LvovaBelova – an Outline of Issues." EJIL: Talk! March 21, 2023. <https://www.ejiltalk.org/the-icc-arrest-warrants-against-vladimir-putin-and-marialvova-belova-an-outline-of-issues/>.

Kight, Stef W. 2025. "Senate Mounts New Russia Pressure Campaign." Axios. September 11, 2025. <https://www.axios.com/2025/09/11/senate-russia-sanctions-state-sponsorterror>.

Kumar, Ruchi. 2025. "'Basically Impossible to Get Them Back': Russia's Mass Abduction of Ukrainian Children Is a War Crime, Say Experts." The Guardian. The Guardian. June 27, 2025. <https://www.theguardian.com/world/2025/jun/27/russia-ukrainian-childrenabduction-war-crime>.

Lysiansky, Pavel , Liza Denisova, and Vira Yastrebova. 2025. "From Deportation to Indoctrination: Destroying the Ukrainian Identity through Children." New York Office. August 28, 2025. <https://www.kas.de/en/web/newyork/un-agera-blog/detail//content/from-deportation-to-indoctrination-destroying-the-ukrainian-identitythrough-children-1>.

Ministry of Reintegration. 2022. "CHILDREN of WAR." Childrenofwar.gov.ua. 2022. <https://childrenofwar.gov.ua>.

Ministerstvo vnitra ČR. 2021. “Definice Pojmu Terorismus - Ministerstvo Vnitřní České Republiky.” Mv.gov.cz. 2021. <https://mv.gov.cz/clanek/definice-pojmuterorismus.aspx>.

Museum of Civilian Voices . 2024. “I Was Taken to the Territory of the Russian Federation under the Pretext of the Threat of Shelling.” Civilvoicesmuseum.org. The Museum of Civilian Voices. 2024. <https://civilvoicesmuseum.org/en/stories/mene-vyvezly-na-terytoriyurf-pid-pryvodom-zagrozy-obstriliv>.

Mykhailenko, Dariia . 2025. “Ukrainian Families in Kherson Region Threatened with Child Removal over Russian Passport Refusal.” UNITED24 Media. July 31, 2025. <https://united24media.com/latest-news/ukrainian-families-in-kherson-regionthreatened-with-child-removal-over-russian-passport-refusal-10331>.

Ödebrink, Carina, Special Rapporteur, and Foto Mostphotos. n.d. “Russian Abductions and Deportations of Ukrainian Children OSCE PA Parliamentary Support Team for Ukraine Russian Abductions and Deportations of Ukrainian Children.” <https://www.oscepa.org/en/documents/ad-hoc-committees-and-workinggroups/parliamentary-support-team-for-ukraine/5294-russian-abductions-anddeportations-of-ukrainian-children-by-carina-oedebrink-eng/file>.

Orlandi, Giorgia. 2025. “Euronews.com.” Euronews. euronews.com. November 20, 2025. <https://www.euronews.com/2025/11/20/back-from-captivity-ukrainian-childrenabducted-by-russia-share-their-stories>.

Raymond, Nathaniel, Oona Hathaway, Caitlin Howarth, and Kaveh Khoshnood. 2024. “Intentional, Systematic, & Widespread: Russia’s Program of Coerced Adoption and Fostering of Ukraine’s Childre.” Yale School of Medicine. December 3, 2024. <https://medicine.yale.edu/news-article/russias-systematic-program-of-coercedadoption-and-fostering-of-ukraines-children/>.

Raymond, Nathaniel, and Caitlin Howarth. 2025. “HRL Statement Re Adoption Website.” Yale School of Public Health. Yale School of Medicine. August 8, 2025. <https://ysph.yale.edu/news-article/statement-re-adoption-website/>.

Regional Center for Human Rights . 2024. “Where Is Russia Re-Educating Our Children: A New Study by RCHR.” 2024. <https://rchr.org.ua/en/publications/where-is-russia-reeducating-our-children-a-new-study-by-the-rchr/>.

Ribah, Yusuf Bala , and Aondowase Targba. 2023. “Incessant Abduction of School Children and Girl Child Education in Northwest Nigeria - International Journal of Research and Innovation in Social Science.” International Journal of Research and Innovation in Social Science. 2023.

<https://rsisinternational.org/journals/ijriss/articles/incessantabduction-of-school-children-and-girl-child-education-in-northwest-nigeria/>.

Save Ukraine. n.d. “RETURN EVERY CHILD.”

https://www.warchild.org.uk/sites/default/files/202509/Return_Every_Child_Report_WCUK.pdf.

U.S. Government Publishing Office. 2024. “Congressional Bills 118th Congress.” Congress.gov. 2024.

<https://www.congress.gov/118/bills/s4625/BILLS118s4625is.htm>.

Umland, Andreas. 2024. “Russia’s Forcible Transfers of Unaccompanied Ukrainian Children Responses from Ukraine, the EU and Beyond.”

<https://www.ui.se/globalassets/ui.seeng/publications/other-publications/russias-forcible-transfers-of-unaccompaniedukrainian-children.pdf>.

United Nations. 1989. “Convention on the Rights of the Child.” OHCHR. United Nations.

1989. <https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/conventionrights-child>.

UNODC. n.d. “Counter-Terrorism Module 4 Key Issues: Defining Terrorism.”

Www.unodc.org. <https://www.unodc.org/e4j/fr/terrorism/module-4/keyissues/defining-terrorism.html>.

Watling, Tom. 2024. “Kidnapped, Abused, Humiliated – the Ukrainian Children Stolen by Russia.” The Independent. June 15, 2024.

<https://www.independent.co.uk/news/world/europe/ukraine-war-russia-children-putinb2487474.html>.

Yale School of Public Health. 2025. “Ukraine’s Stolen Children: Inside Russia’s Network of Re-Education and Militarization.” Yale School of Public Health. Yale School of

Medicine. September 16, 2025. <https://ysph.yale.edu/news-article/ukraines-stolenchildren-inside-russias-network-of-re-education-and-militarization/>.

Zinčenko, Mariana. 2023. “Rodičia Schovávajú Deti v Pivniciach, Aby Ich Neevakuovali — Korešpondentka O Situácii v Bachmute.” Громадське радіо. March 17, 2023.
<https://hromadske.radio/news/2023/03/17/u-bakhmuti-dosi-zalyshaiutsia-33-dytynykorespondentka>.